

9 DE FEBRER DE 2023

**3a JORNADA DE DOCÈNCIA
A L'ETSEIB**

**3a JORNADA DE DOCÈNCIA
A L'ETSEIB**

**3a JORNADA DE DOCÈNCIA
A L'ETSEIB**

TÍTOL PONÈNCIA

ABSENTISME EN LES ASSIGNATURES “NO TECNiques”

Dra. Marta González-Peláez

(3^a) Jornada de Docència ETSEIB 2023

En aquesta jornada es pretén analitzar els factors que influeixen en l'**absentisme** de l'estudiantat, la transició de l'etapa preuniversitària a universitària, així com conèixer activitats docents per millorar l'experiència educativa a l'ETSEIB.

ABSTRACT

L'absentisme dels alumnes són problemes que estan generalitzats a la Universitat catalana i espanyola que fan que ens plantejem algunes reflexions sobre el model universitari i poder fer-li un gir a aquest absentisme. En aquest petit estudi volem aportar algunes dades des de la nostra experiència docent. Per aquest motiu, analitzem la magnitud de l'assumpte i les causes a través de recerques i consultes prèvies, i podem dir que els resultats obtinguts estan relacionats amb la temàtica de l'assignatura, de l'horari i del docent.

Veiem que no tot l'alumnat assisteix regularment a classe i que, en moments puntuals del curs, una quantitat significativa d'ell desapareix de les aules. Per conèixer els motius de l'absentisme cal preguntar als estudiants perquè no assisteixen a classe. A més de saber els motius pels quals falten a classe, cal analitzar si els motius són diferents en funció del Grau, i del post-Grau. Per això, es conclou que cada alumne té la seva pròpia "justificació" de motius rellevants per a faltar a classe, encara que l'excés de treball de l'assignatura destaca com la principal causa d'abandó. Cal preguntar-se quan comencen a faltar els estudiants. De fet, part de l'alumnat no arriba a assistir a classe ni tan sols el primer dia de classe.

També cal remarcar que l'alumnat no assisteix a classe, ja que estudien amb els materials i les presentacions que els docents exposen a la sessió de classe i estan pujats o ho fan a posteriori a la plataforma. Així mateix, els motius que hem estudiat respecte a la falta d'assistència entre d'altres:

1. Dificultat, organització i estructura de l'assignatura. Actitud del docent: motivació, emoció i seducció.
3. Competència dels docents i tipus de metodologia en funció de la llibertat de càtedra i l'autoritat
4. Importància de l'assistència com a valor afegit, per part dels docents.
5. Relació docent-alumne i entre els mateixos alumnes.
6. Horaris i solapament d'assignatures.
7. L'avaluació és important

Hem arribat a la conclusió de què sempre hi haurà un percentatge d'absentisme per diversos motius.

Per l'experiència viscuda puc afirmar que a les meves classes assisteixen el 80-85% dels alumnes.

Introducció

Un nombre important del professorat universitari desenvolupa la major part de la seva tasca docent a través de l'exposició teòrica o classe magistral. Aquesta es pot realitzar de diverses formes i amb diversos mitjans. En tot cas els objectius d'aprenentatge que pretenen, és atreure motivar i "seduir" a l'alumnat i involucrar-lo perquè participi desplegant les ganes d'assistir a les sessions de classe.

Crida l'atenció una dada que he trobat consultant diversos estudis

i és la següent: un 8 % no va mai a la classe ni tan sols el primer dia i en tot el curs.

Així mateix ...

Tractats pedagògics en innovació educativa afirmen que una classe magistral arribara a ser participativa si es donen els següents preceptes:

- Promoure el coneixement per la seva comprensió.
- Crear el desig i la necessitat de prosseguir aprenent (hàbit que interioritzaran de per vida).
- Crear un ambient, un entorn de treball i una consciència col·laborativa
- Transmetre la responsabilitat a cada alumne i el goig que produeix l'aprenentatge

Encara que tots els docents aquí presents ja ho saben o ja ho sabeu, és bo recordar que la preparació prèvia de l'exposició és el més important que la classe mateixa, i per això crec que la improvisació és segurament, el pitjor enemic que tenim. Perquè els alumnes romanguin l'aula i siguin participatius, és de vital importància dissenyar una estratègia comunicativa.

... Com va dir Sir Winston Churchill a un periodista després d'una roda de premsa: ...«**Me'n vaig assajar i preparar la improvisació del discurs de demà**».

Nosaltres donem discursos cada dia i cada sessió de classe és una posada en escena (com al teatre) i la satisfacció del "públic" (dels alumnes) és el grau d'implicació que obtenim, en aquest cas, la permanència i assistència a la nostra exposició per part de l'alumnat.

A més a més, la preparació previa ens evita cometre errors com ara:

- Donar un excés d'informació, la massa informació és desinformació.
- Parlar amb velocitat harmònica i equilibrada. Ni massa ràpid ni molt lent.
- Suposar que l'alumnat té coneixements previs.
- Utilitzar un llenguatge intel·ligible un lèxic massa tècnic.
- No fer resums durant l'exposició.
- No recordar els punts que nosaltres com l'*autoritas* de l'aula creiem convenients.
- No destacar els conceptes i les idees principals del tema, capítol o exposició .
- No fer una relació clara i eficaç amb els temes anteriors i/o posteriors.

Cal dir que el nivell participatiu de l'alumnat està molt relacionat i condicionat pel nombre d'alumnes per aula. Experts en innovació educativa i d'aplicació metodològica, aconsellen que els grups estiguin compostos per un màxim de 40 persones.

Cal dir que el nivell participatiu de l'alumnat està molt relacionat i condicionat pel nombre d'alumnes per aula. **Experts en innovació educativa i d'aplicació metodològica**, aconsellen que els grups estiguin compostos per un màxim de 40 persones.

Un altre dada a tenir en compte en l'absentisme és la dificultat que té l'assignatura així com el motiu de l'absència a l'aula (segons em diuen que sovint aquesta dificultat fa que no hi vagin a classe).

L'alumnat de les meves assignatures quan no poden assistir a classe m'envien un email amb el motiu pel qual no vindran a la sessió de classe, són poques les vegades que succeeix com veurem mes endavant en aquest breu estudi.

Darrerament, s'ha fomentat l'ús de modalitats i maneres diferents d'organitzar i dur a terme l'ensenyament–aprenentatge (la llibertat de càtedra i l'autoritas ens permeten com a professor/es fer-ho amb el nostre criteri i llibertat).

Una d'aquestes és el treball en equip. Aquesta modalitat d'ensenyament, igual que l'exposició de la sessió de classe, pot fer-se de formes diverses i, generalment, té poc en comú amb les clàssiques i tradicionals metodologies docents. **Es pot definir l'aprenentatge cooperatiu com el conjunt d'estratègies didàctiques que parteix de l'organització de la classe en petits grups (3-5 alumnes), on l'alumnat treballarà de forma coordinada per resoldre les tasques demanades pel/per la docent i desenvolupar millor l'aprenentatge.**

Són múltiples els avantatges d'utilitzar aquesta modalitat d'ensenyament entre les quals destaquem les oportunitats per a desenvolupar i avaluar altres competències transversals a l'aula, com el lideratge, la presa de decisions, la resolució de conflictes, la comunicació (fonamental) oral i escrita i, en general, una sèrie d'habilitats socials que formen part de les noves metodologies actives així com de la intel·ligència emocional.

Reuters-Daniela Grasso- Miguel Ayuso

Per tenir assistència de l'alumnat és bo dissenyar estratègies i crear l'interés així com l'atenció dels estudiants durant el temps que dura la sessió de classe. Segons estudis pedagògics consultats i després comprovat empíricament mantenir l'atenció i l'interés es difícil i està comprovat que decauen al cap de 20 minuts de començada l'exposició, és a dir, la classe. És molt interessant alternar activitats i dinàmiques diverses. L'absentisme dona com a resultat un baix rendiment i del nivell de comprensió, així com un mal ambient de l'aula. [\(Revista Complutense de Educación\)](#)

Per aquesta raó més o menys cada 20 minuts s'han d'alternar diversos mitjans d'exposició: oral, exemples, articles amb exemples reals relacionats amb els continguts dels temes per debatre en classe i treballar si es adient a casa.

Visionar fragments de pel·lícules d'una durada d'aproximada de 10-15 minuts per comentar d'acord amb un guió preestablert pel professor, i opinar sobre la seva aplicació a la teoria i l'empresa, etc., .

- Formular preguntes per implicar-los cada cert temps dintre del transcurs de l'exposició
- És indispensable fer alguna pausa, deixar algun temps per reflexionar
- Visitar empreses per veure in situ com funcionen el món industrial i empresarial.

Segons la tipologia dels estudis ja siguin de Graus o de Màster es tracti d'una institució pública o privada i per tal de fomentar la participació, el docent deurà organitzar treballs en grups o en parelles, dur a terme debats, fer dinàmiques de jocs de rol, i insistir en la participació, creant un ambient de confiança, i sobre tot intentar conèixer al màxim a cada alumne i per això:

- Cal elaborar un discurs clar, agut, comprensiu i pausat, utilitzant un to cordial, informal i distés, relacionant els temes amb les experiències i interessos dels alumnes/as, usant anècdotes o experiències personals i "exemplificar".
- També i per finalitzar si és possible fer visites a les empreses i llocs on una vegada graduats hauran de treballar i desenvolupar el seu bagatge acadèmic per anar forjant la seva professionalitat.

Seria interessant fer un estudi en profunditat amb els motius de l'absentisme que són diversos, aquí s'ha fet un petit resum amb unes dades de dues assignatures, és un estudi amb una mostra molt petita en relació amb l'univers de tota la UPC.

Hauria de fer-se per dificultat d'assignatures i per àrees .

És important remarcar que un motiu d'absentisme és tenir els materials de la classe pujats a la plataforma.

Factors de l'absentisme

1. Organització i estructura de l'assignatura.
2. Actitud del docent: motivació, emoció i seducció.
3. Competència dels docents i tipus de metodologia en funció de la llibertat de càtedra i l'autoritas
4. Importància de l'assistència com a valor afegit.
5. Relació docent-alumne i entre els mateixos alumnes.
6. Horaris i solapament d'assignatures.
7. L'avaluació

Factors de l'absentisme*

- La gran quantitat de factors obtinguts a través del "focus group" va exigir una reducció i classificació d'aquests. En aquest sentit, els 118 ítems inicials es van reduir a 77.

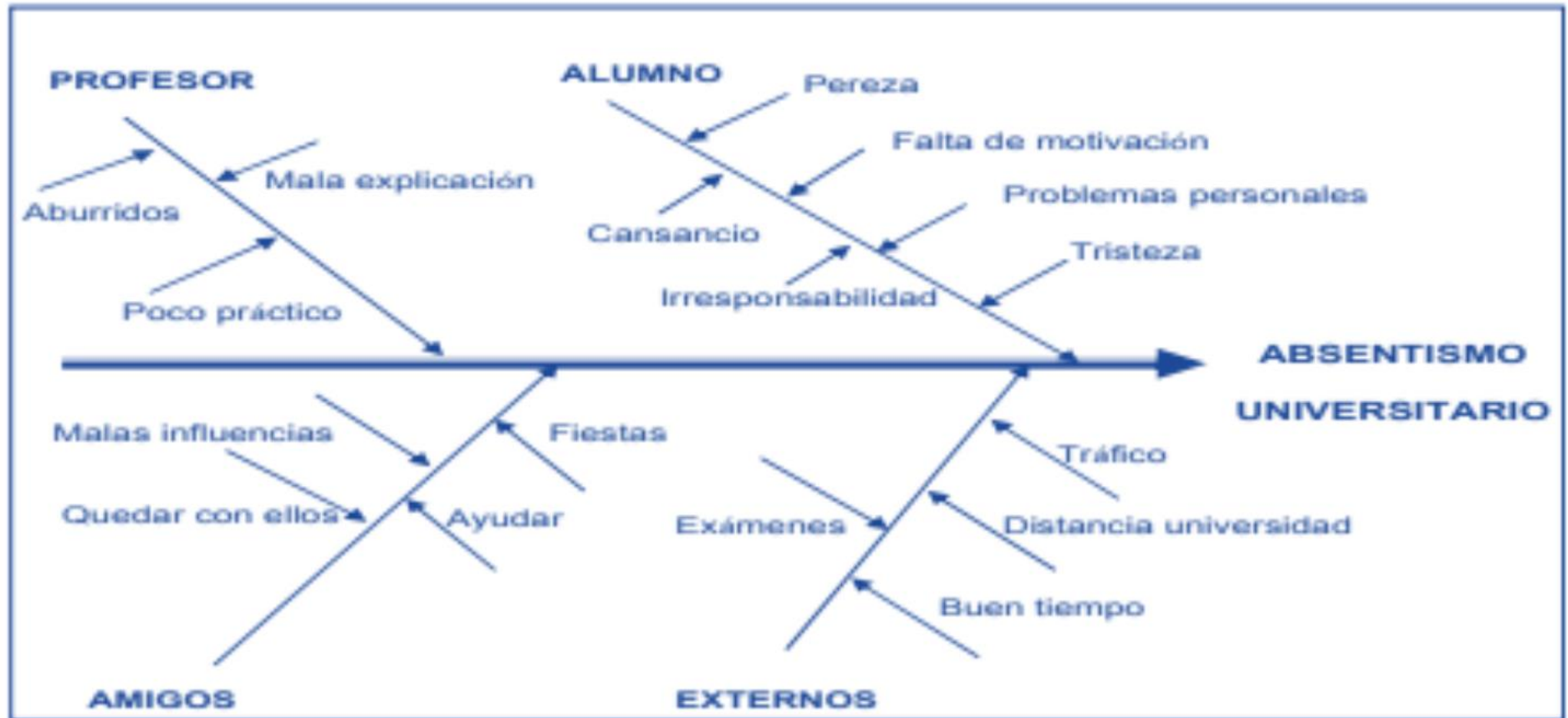
Les categories i motius inclouen:

- Factors relacionats amb la motivació, problemes personals, familiars o socials, estat físic i estat emocional
- Factors relacionats amb el professorat metodologia i actitud poc empàtica.
- Factors relacionats amb l'entorn social (oci).
- Factors relacionats amb la universitat: organització, variables acadèmiques i variables externes diverses.

*Universidad de La Laguna-El absentismo en la enseñanza universitaria: un obstáculo para la participación

FIGURA 1. DIAGRAMA DE ISIKAWA
(DESARROLLADO POR UNO DE LOS GRUPOS DE ESTUDIANTES EN EL "FOCUS GROUP")

Materia	alumnat	femení	masculí	assistència total
<u>Habilitats directives (Grau)</u>	14-16	4-6 (38% aprox.)	10-12 (62% aprox.)	12-14 (80-85%aprox)
<u>Gestió de l'innovació (Grau)</u>	12-14	3-4 (28% aprox.)	10-11 (12%aprox.)	10-11 (12%aprox.)
<u>Pla d'Empresa(Grau)</u>	102	18 (77% aprox.)	84 (82% aprox.)	74-80 (79%aprox.)
<u>Estratègies de comunicació(Maestria)</u>	48	44	4	47
<u>RR HH (Maestria)</u>	35	22	13	35
<u>Gestió de la marca (Maestria)</u>	38	28	10	36
<u>Comunicació interna(Maestria)</u>	42	40	2	40
<u>Estratègies de Marketing (Maestria)</u>	52	30	22	50

Conclusions

El treball en equip i la participació de l'alumnat, la variació d'activitats a les classes magistrals formen part de les metodologies actives que el professorat ha d'incorporar a la seva tasca docent. A través d'aquestes modalitats docents, es dona l'oportunitat a l'alumnat de desenvolupar habilitats úniques imprescindibles per a la seva formació acadèmica-professional, per la qual cosa, el professorat ha d'emprar tot el seu esforç per a aconseguir-ho.

Encara que el nombre d'alumnes és un factor que condiciona el bon desenvolupament de la dinàmica de la sessió de classe, és possible fer-la amb grups d'alumnes, sempre que puguin introduir-se estratègies innovadores, com les esmentades en aquesta ponència, **per valorar i prestigiar a la vegada** el treball del professorat i obtenir així el nivell de **satisfacció i de qualitat acadèmiques** en els resultats finals.

Bon dia i bona sort!

marta.gonzalez.pelaez@upc.edu

FNB-UPC

9.02.2023

